

Safranbolu'nun kültürel miras kaynakları içinde en çekici olanı geleneksel Safranbolu evleridir. Safranbolu evleri, 18 ve 19 yy. Türk toplumunun geçmişini, kültürünü, ekonomisini, yaşama biçimini ve teknolojisini yansıtan en önemli örneklerden biridir. Ulaşımın sınırlı olması nedeniyle geleneksel yaşamını diğer bölgelere oranla daha sıkı dolayısıyla daha uzun süre korumuştur. Evler sokağın doğal çizgisini izleyen yüksek bir duvar üzerine kurulmuştur. Bu duvar bahçe duvarının devamıdır ve sokakları her iki yandan çevreler. İslam geleneklerine göre ev yaşantısı dışarıya gösterilmez. Bu gelenek sonucu evlerin giriş katlarının taş duvarları penceresiz olarak üst kat tabanına kadar yükselir. Onların üzerinde ise başka bir düzen gelişir. Bu taş karşı ahşaptır; üst kat çıkmalı ve bol pencerelidir. Safranbolu evi en güzelinden özgün bir barınma ve konfor modeli olduğu kadar, bir ekonomik işletmedir de. Kapalı aile ekonomisinin özelliklerini taşır. Çarşı'daki evler kışlık besin, Bağlar'daki ise yazlık besin üretimi için donatılmıştır. Böylece, eğimli arazide dar sokaklarla birbirine yaklaşan fakat biri diğerini gölgelemeyen, ahşap, taş ve kerpicing kullanıldığı iki üç katlı, ataerkil aile yapısına uygun çok sayıda odası olan, çatısı eğimli ve oluklu kiremit örtülü, büyük konak görünümlü evler ortaya çıkmıştır

18 ve 19. yüzyılın kapalı ekonomik yapısı, Safranbolu'da el sanatlarının gelişmesini sağlamıştır. Bu yüzden demircilik, bakırcılık, kalaycılık, kunduracılık, sayacılık, mestçilik, nalbantlık, saraçlık, semercilik, sobacılık, tabaklık, yemenicilik gibi el sanatları ile lokum ve şekerleme yapımı önemli uğraşlar olmuştur. Safranbolu'da bugün sokak adlarının bazıları bu tür işlerin isimlerini taşır; *semerciler, dikiciler, saraçlar, vb.* Ancak, günümüzde sayıları çok azalan ve tutunma çabası içinde olan bu el sanatı örnekleri, başta Safranbolu evleri olmak üzere diğer kültürel kaynakların gölgesinde kalmıştır.

Kıranköy denilen ve eskiden Rumların oturduğu kesim, miras turizmi açısından önemli kaynaklara sahiptir. Ancak, bu yapılar miras turizmi içinde yeterince değerlendirilmiş değildir. Bunlar arasında Rum evleri, eski Aya Stefanos kilisesi ve İskalyon mektebi ilk akla gelenlerdir. Rum azınlık daha çok ticaret ve duvarcılık gibi işlerle uğraştıkları için geleneksel Safranbolu evlerinden bazı farklarla ayrılırlar. Bu farkların en belirginini, taş malzemenin daha çok kullanılmış olmasıdır. Ayrıca, fonksiyonel açıdan zemin katta ahır yerine dükkân vardır

Anadolu Türk sivil mimarisinin örneklerini günümüze dek sağlıklı bir şekilde koruyabilen kentlerimizin, hatta kasaba ve köylerimizin sayıları giderek azalmaktadır. Bu azalma sadece ülkemize özgü bir durum değildir. Özellikle gelişmekte olan birçok ülkede sosyo ekonomik gelişmenin, büyümenin hızı yaşantıda büyük farklılıkların gerçekleşmesine neden olmaktadır. Ancak birçok ülke bilinçli ve bilimsel önlemler alarak tarihi çevrenin örnek bazı kesimlerde de olsa ayakta tutulmasını sağlamakta ve geçmişle olan bağın, köprülerin tümüyle ortadan silinmesinin önüne geçmektedirler.

Miras niteliğindeki birçok esere sahip olan Safranbolu'nun korumacılık açısından önemli bir avantajı vardı. Bu durum, tarihi yerleşmenin kurulduğu mekânın fiziki özellikleri ile ilgilidir. Eski Safranbolu Gümüş ve Akçasu dereleri ile her iki derenin birleşmesiyle oluşan Tabakhane deresinin meydana getirdiği yer yer çok derin ve dik yamaçlardan oluşan vadi içinde bulunmaktadır. Yerleşme, bu vadinin topografik şartlarına bağlı olarak gelişme göstermiştir. Kalker plato içindeki vadi yamaçlarında kurulmuş olan eski Safranbolu'da, yeni yerleşime müsait arazilerin olmaması, doğal bir koruma avantajı sağlamış ve tarihi yerleşme böylece orijinalliğini koruyabilmiştir. Karabük demir-çelik fabrikalarının kurulması ile artan şehirleşmenin etkileri eski kent merkezi dışında plato düzlüklerindeki Kıranköy, Emek ve Bağlar'a doğru olmuştur. Bunlara ek olarak Emiroğlu Karabük kentinin gelişmesi ile Safranbolu'nun korunması arasında sıkı bir bağın olduğunu ifade eder. Günümüzde tek tek yapıların korunması anlayışı yerine tarihsel yerleşmelerin, semtlerin bütünü önem kazanmıştır. Yerleşmenin tümüyle korunması konusunda en çok üzerinde durulan ve çeşitli çalışmalar yapılan yer Safranbolu'dur.